

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6 korona — fillér
Félévre	3 " —
Negyedévre	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	4 korona.
Egyes szám ára	20 fillér.

Felelős szerkesztő

BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó” címéző küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)

Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

Nyitási sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán

Pusztulunk, veszünk.

Valahányszor hazánkban egy-egy nagy fia lélekben és testben kifáradva kilép a küzdők sorából, s roskadozó vállakkal lerakja fegyverét működésének véghatárán, mindig eszünkbe jut nagy koszorus költőnk ez elszomorító kijelentése: Pusztulunk, veszünk, mint oldott kéve széthull nemzetünk. Alig lehet nagyobb csapás nemzetre, mint épen a magyarra, mikor jelesei közül egyet-egyet letűnni lát az aktív szereplés teréről. Hiszen oly kevesen vannak ők!... Sökkel kevesebben, hogysen egyesített erejükkel is képesek volnának maradandó, a nemzetre kiható alkotásokat létesíteni. Egy-két kiváló tehetség, ha még oly erősen ragyogja is be szellemének fényességével a magyar társadalmat, üstökös számba megy csak, melynek lehanyatlása véget vet fénykörének is.

Széchenyit, Kossuthot, Jókait csak egyet szül egy század a magyar nemzetnek, pedig ezerekre volna itt is, amott is szükség, hogy a magyar Gényusnak az általok lerakott fundamentumra tartós oszloposarnokot tudjunk helyezni. Más országok kitűnőségeiben nem olyan szegények, mint mi. Nagy tehetségeik nyomában százak törtetnek elő, kik megragadják a kezökből kiejtett zászlót és felemelik, hogy lengjen dicsőn, magasan népeik boldogítására és örömére.

Ezért szomorkodik a magyar mindannyiszor egy-egy jelesének elveszte felett. Azt az irt, melyet ő maga után szokott hagyni, alig képes kitölteni egy évszázad is.

Most ismét ilyen csapás nehezdedt reánk. Nemzetünk egy nagy férfiát, gróf *Károlyi* Sándort vesztettük el. Nem halt meg, de 77 esztendő sulyával és küzdömeivel roskadozni érezvén azokat a hatalmas vállakat, melyekre a magyar gazdaközönségnek ugyszólván jövendő sorsa volt helyezve, visszavonult az aktív szereplés teréről. Hogy ki volt gróf *Károlyi* Sándor, azt a magyar gazdának talán magyarázni sem kell. Ismerik nevét szerte az országban, a tisztelet és bizalom érzelmeivel tekintettek már akkor működése elé, mikor kiadta a jelszót, hogy meg kell menteni a pusztulásnak indult gazdaközönséget. És amit kimondott, nemcsak jelszó maradt, hanem fáradságot, munkaerőt, anyagi áldozatokat nem kimélve megindította az országos mozgalmat, ő maga lépett annak az élére, évtizedeken keresztül milliókra menő összegeket fektetett be, nem magáért, hanem hogy a magyar gazdának gyümölesözzenek.

Az ő nevéhez fűződnek a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek megteremtése, olesó hitel nyújtása a magyar gazdának. Nem lehet számokban kifejezni azt a rengeteg hasznot, melyet *Károlyi* Sándor nemzetének tett. Már maga az az ered-

mény, hogy a merkantil politikával szemben vagy legalább mellette helyet biztosított az agrár törekvéseknek, milliókkal nehezül a mérlegbe gazdaközönségünk előnyére. Ő rázta fel az irányadó körök figyelmét arra a körülményre, hogy a magyar gazda szemefénye, egyuttal fentartó gerince nemzetének, ki nek sorsa felett aggódni, jobblétének előmozdításán minden erővel munkálkodni legelsőrangú kötelesség.

Még pár évtizeddel előbb is igavonónak tekintették a magyar gazdát, akinek nincsen egyéb dolga, kivenni a föld zsirjából azokat az óriási terheket, melyeket egyrészt családjának fentartása, másrészt maga az állam is ólomsulylyal rak vállaira. Ha tizen, százan, ezereken kidőltek, ha dobszóra került az ősi szerzemény, ki sem törődött vele. *Károlyi* Sándoré az érdem, aki ki mertte mondani, hogy a magyar gazdának pusztulni nem szabad. Ez a szó ma már nemcsak az általa megindított társadalmi mozgalomnak képezi gócpontját, hanem udvarképességre jutott, be van illesztve a kormány politikájának keretébe.

Nagyok, ragyogó fényességük tehát az ő érdemei, melyek előtt kalaplevőve, tisztelettel kell meghajolni a nemzet minden fiának. Most hogy belefáradva az élet terheibe kidől a küzdők sorából, méltán megérdemli, hogy borostyánból fonjon koszorut halántékai köré a

TÁRCZA.

Kisbányán.

Gyönyörű, vadregényes vidékünkön szebbnél-szebb kirándulásokat teszek. Ilyen volt az, melyet május 11-én tettem egy tanártársammal Kisbányára. Délután félkettőkor indultunk *Fernezele*-re. Eljutottunk az ugynevezett *gerelyéhez*, hol fát usztatnak most is az emberek, térdig vízben gázolva fogták ki a fahasábokat. Itt a hegyeken át gyönyörű bükkerdőkön haladva, piros mécsvirágok szinompáját élvezve, több. bánya tünt fel előttünk; épületek, de ember sehol sem. Elértük a hogy gerincezt, honnan leereszkedve eljutottunk a *Kizpatak* mellett egy vies-badeni német bányatulajdonos gyönyörű lakásához. Mersenich itt lakik családjával a vadonban. A patakából tavat képezett, mely felszigetként övezi lakóhelyét. E tóban remek pisztrángokat lehetne tenyészteni. Az épületen két piros-fehér-fekete zászló leng. A hegy-

oldalán levő filegóriában kipihentük az ut fáradalmait; társam az „*Elfriedchen*” lőczáján foglalt helyet. A nagy köveken lezuhanó, tajtékzó patak mellett felfelé menve, csakhamar jutottunk egy kiszélesedő völgybe. Itt van Kisbánya, körülvéve erdőkoszoruzta hegyekkel a *Rozsály* tövében, mely sziklormával gyönyörű háttért képez. Számos patak esőrgedez, az egyiken ványoló van. A pap lakása mellett is folyik patakoeska, melynek neve a „*Pap-pataka*.” Közel a *Magura* hegy és a *Kizhegy*, melyet még a rómaiak műveltek. Bementünk a paphoz, kit még Szatmáron tanítottam, s kinek most már fiát tanítom. Nemcsak szives vendéglátásban részesültünk, hanem műélvezetben is. Társam azonnal hozzáfogott az érdekes román stílusú templom lerajzolásához. E templom százéves. Remek faragványok vannak, különösen a szentély kapuján. Az ikonostasion képei is elég jók; pedig mind a festést, mind a faragást egy idevaló földműves végezte. A czinteremben láttuk a sirkövét egy itteni lelkész-

nek, a nagybányai volt gör. kath. plébános, a boldogult *Bilez István* nagyapjának.

Láttunk a plébánián egy kétfejű borjut; a közös hátukon nőtt ki e esodaszülött egyik farkinczája, a másik rendes helyen. E siámi ikrek nem jöttek élve a világra, anyjuk azonban él és egészséges. Társam kapott a paptól egy nagyon becses régiséget a helybeli muzeum számára: egy eserép római mécses, melyet a *Kizhegyben* találtak. Ezen lelet is bizonyítja, hogy már a rómaiak is művelték e vidéken a bányákat. A ház mellett van szép kert, tele sok gyümölesfával, melyeket a pap ültetett. Ez is jó példa a népnek. Az udvaron forrásvíz, melyből jóízűen ittam.

Már Nagybányán lehullott az almafa és eserésznyefa virága, itt azonban mostan voltak a fák teljes virágjukban.

A nép jól megtermett, egészséges, jó-módu. Ezen jólétet, gyarapodást előmozdítja a szövetkezet, melynek élén a pap áll.

Ezen hegyek közzé rejtett falu formális forradalomban tört ki földesura, Felsőbánya

magyar gazdaközönség, hogy aranybetűvel véssse nevét szíve közepébe annak a férfinak, kinek pályafutása egy új aera hajnalhasadása volt, ki egymagában többet cselekedett, mintha ezren állottak volna vállvetve össze.

Gyász érte tehát a magyar nemzetet. Az általános szomorúság közt azonban van egy vigasztaló reménység. Akadt egy férfi, aki kezébe vette az általa lobogtatott zászlót és ha a jelek nem csalnak, talán diadalra is fogja vezetni. A volt földmívelési miniszter *Darányi Ignác* lépett gróf *Károlyi Sándor* örökébe. *Darányi* működése már minisztersége idejéből a nemzet őszinte háláját provokálja. Igazi jóbarátja a magyar gazdának. Prakszisa rendkívüli, munkaereje megedződött a folytonos tevékenységben. Koszorus költőnek ama jelmondatát az képes feledtetni egy pillanatra, hogy most ime nem kell évszázad reá, hogy a leünt nagy tehetség helyére egy újabb hasonló lépjen, ki az általa megkezdett akciót képes leendő teljes sikerre juttatni.

Ujabb protentáns párt.

Hogy a Kossuth Ferencz vezetése alatt álló függetlenségi párt mellett báró Bánffy Dezső egy újabb protestáns párt alakítására törekszik, az régóta ismeretes dolog. Az „Uj párt” nemzeti jelszavai csak arra valók, hogy csillogásukkal megkápráztassák az emberek szeméit és elföldjék a felekezeti célzatokat.

Nincs sihederség manap, mely nemzeti jelszavak alatt nem küzdene önző célok elérésére. Ha akár az egyéni, akár a felekezeti, vagy pártionzés zöldágra akar vergődni, nemzeti köntöst ölt magára, abban mutatkozik be az ország előtt. meghódolást követelve mindenkitől, s jaj annak, a ki az alarcos zsebtolvajnak ajtót mutatni bátorodik. Arra a sujtásos mentébe bujt konczlesők nyomban rásütik a hazaárulás bélyegét.

A báró Bánffy Dezső által alakított „Uj párt” is ezen a csapáson halad. Marokkal szórja a nemzeti programpontokat, magyar trikolorot tűz törekvéseinek minden egyes ormára, minden át és át van szöve ebben a

városa ellenében a múlt század harminczas éveiben, melyet a város csak katonaság igénybevételével volt képes elfojtani. Szomorú karácsonya volt ekkor a szegény falunak; a vezetők fogságba kerültek, a katonaság pedig a falu nyakán élt. E rejtekhelyen szeretett a híres *Pintye Grigor* is tartózkodni, mely éjszokról a *Rozsály sziklapánczéla* által van védve. A népballada szerint innen küldte társait Nagybányára pálinkáért. És midőn elfogott czimborái szabadítására felvette a küzdelmet, Nagybányán lelta halálát. 1849-ben a muszkák elől sokan a nagybányaiak közül e rejtekhelyre menekültek.

Lukácsy György.

A kis vasláda.

Amikor a szabadság nyíló hajnala után a reménnyel teli napsugaras vöröfény helyett nyomasztó éj borult reánk; — amikor a puskaportól megbarnult nemzeti trikolor annyi özvegynek lett gyászruhája s a szabadságharcz nyíló rózsájából csak a tövis lett a

programban nemzeti gondolattal, egységesen nemzeti lesz ígéret szerint az iskola, a hadsereg, magyar érdekek fognak uralkodni a gazdasági berendezésen, az állami élet egész területén.

Ez a külszin, mely alatt felekezeti vallóság rejlik. Kétségtelenné teszi ezt az „Uj párt” végrehajtó bizottságának a protestáns lelkészekhez írt bizalmas levele, mely felett sietve-siettek napirendre térni a liberális lapok.

Ebben a levélben az „Uj párt” végrehajtó bizottsága a leghatározottabb hangon tiltakozik egyes lapoknak azon tendenciózus közlései ellen, mintha az „Uj párt” az 1848 XX. iv. cikk végrehajtásának tervét elejtette volna. A végrehajtó bizottság biztosítja a református lelkészeket, hogy báró Bánffy Dezső pártja következetesen és céltudatos erélyvel fog törekedni programja lezen sarkalatos pontjának végrehajtására. Ennek a kecsgető ígéretnek kíséretében a bizalmas körlevél felhívja a protestáns lelkészeket, hogy az Uj pártnak propagandát csináljanak.

Hát ez nem egyéb, mint céltudatos protestáns politika, melynek végső célja a protestáns egyházak ellátását annyira megjavítani, hogy azok a hűvek adózáásától teljesen függetlenek legyenek. Ha ez megtörténik, akkor a többi egyházak, melyekben az egyházi adózásnak különféle nemei léteznek, mind megfognak gyöngülni, úgy hogy sem iskoláikat nem lesznek képesek a protestáns iskolákkal egy színvonalon tartani, sem papjaik ellátása tekintetében nem lesznek képesek a protestáns egyházakkal versenyezni. Áll ez első sorban a görögkatholikus és görögkeleti egyházakról, melyeknek körében nagy lesz a tere a protestáns prozelitáskodásnak.

S ha a többi egyházak is megmozdulnak és a protestánsokéval egyenlő arányú állami segítségét fognak követelni, akkor a kormány azt fogja mondani: Nem bírom meg a terheket, kénytelen vagyok ennél fogva az összes egyházi birtokokat kommaszálni s az így alakítandó alapra háritani a kulturterhek nagyrészét.

Ez természetesen maga után fogja vonni a római katolikus egyház javainak is az elkobzását. Ez a végcél, erre törekszik a két protestáns párt, melyeknek azonban a világegyháztól sem vetik a szemökre a kormányparti liberálisok, hogy felekezeti tendenciák szolgálatába szegődtek. De már a néppárt, mely

senkit sem akar szerzett jogaiban megrövidíteni, egy felekezeten sem akar állami kedvezményekkel tulsulyt biztosítani, hanem csak a keresztény altruizmus elvein akarja a liberális egoizmustól megrontott állami és politikai életet felépíteni, az már a liberálisok szemében felekezeti párt, mely a vallási villongások üszkét dobja az ország felekezetei közé.

A liberálizmus kétféle mértéke, biztos jele a rendszer hamisságának. Mert az igazságnak csak egyféle mértéke van.

Omikron.

Szilaj ifjuságunk.

Az a sokat hangoztatott haza reménysége és jövője bizony csehül áll a reá várakozó feladatok felvállalásának és üdvös teljesítésének előkészületében. Hazánk jövője, nemzetünk élete az ifjuságban gyökerezik, de ez alapra manapság igen gyenge épületet lehet lerakni a jövő óriási feladatokkal szemben.

„Lesz-e gyümölcs a fán?” Nehéz kérdés. Mert az ifjuság nem méltányolja jövő feladatát, erőtlenséggel, ingadozó és kislélekű. Nem készül arra a nemzeti munkára, melyet a férfinak kell megcselekednie a hazáért.

Pestmegye a duhaj legények ellen rendeletet adott ki. Mondjuk: törvényt. Ezt talán követni fogják másutt is. Biztató jel annyiban, hogy a közigazgatás is meglátja ezen durva állapotot. Másrészt kevés reményt fűzhetünk a rendeletekhez az üdvös eredményt illetőleg.

Nem azért, mert ily törvényeket kevés körültekintéssel szoktak végrehajtani, nem is azért, mert a sok helyi viszonyok közéleti gázlóiban megrekednek vagy görbe ösvényeken vitetnek keresztül, hanem az ifjuság szilajsága általában — a családi élet vadvirága.

Szó sincs róla, a törvény keze hathatós támasza a jó iránynak. De minden törékvés dugába dől, ha nem a szülők lépnek fel — fiaik ellen.

A népnevelés nagy hézaga az, hogy nem gondoskodik ifjuságunkról, csak addig, míg az iskolát látogatja. Van ugyan ez irányban is már nemes intézmény: az ifj. egyesület. Ma még csak bölcső korát éli és elvéte találunk egyet-egyet. A legtöbb falu-

— Jó barát! — felelt egy hang.

— Kerüljön beljebb, mi baj?

— A nagyságos plébános ur hivatja a tekintetes urat, — mondá a plébános inasa.

— Ilyen későn?

— Igen, fontos mondanivalója van.

— Megyek.

Azzal felkészülve, még azon éjt bement a plébániára.

Csend volt, de a czirkáló orosz katonák, akiknek már hírek járt szerte az országban, minden perczen váratlanul meglephették városunkat, azért sohasem voltunk biztonságban.

— Nagy dologért hivatam, Imre — megteszi? — mondá a jólelkű öreg pap.

— Csak ki vele, nagyságos uram, ha ember megteheti, megteszem!

— Lássá, — mondá sugva a pap — házam soha sincs biztonságban; az átutazó tisztek, oroszok, honvédek legelőbb az én portámat keresik fel. Nem tudja az ember, ki, mi van közöttük, azért arra gondoltam, hogy a plébánia pénzét nem tudnám jobb helyre bizni, míg elvonul a fergeteg, mint

mienk; létért való küzködésünk nagyszerű perceire a lelkesülés szent esodálatával pillantok vissza.

Mennyi névtelen hős, mennyi szentelt érzelem, dicső cselekedet lett ott elfeledve csak a haza őrangyala által megvigyázva!

Mennyi nem tudott epizód, hősi tett, áldozatkészség maradt névtelenül: — ki tudja!

Oly jól esik egy-egy történetke e mítoszi multból — ha hallom, szentebb kegyelettel hallgatom, nem keresem benne az érdekességet; elég tudnom: ez „akkor” történt...

Ez is „akkor” történt; nagyanyám beszélt el egy ünnepi estén. Mert „azon” időkről csak ünnepeken beszélt...

Ott laktunk a város végén egy nagy épületben — kezdé —, ahol most már új házak vannak.

Egy holdvilágtalan késő estén csendes kopogás hallatszott ablakunkon.

— Ki az? — kérdé nagyapátok fegyveréhez kapva, — mert akkor mindig töltött fegyver volt a háznál.

ban ennek hire sincs s az ifjuság ki van dobva az utcára. Mert tényleg ott folyik le ezen kor legnagyobb része, de egyszersmind a legesenyebb is.

Méltán nevezhetem a fiatalság esti életét: betyár életnek. Csufolódó, káromkodó, fajtalan, moslék beszédek, trágár dalok még nem töltik be a betyár estét. A tekergő éjjeli bagjok virtusa megkíván egy bevart fejet, egy verekedési harcot vagy lopási büntetést. — Nem szólok arról, ha mindkét nembeli fiatalság az esti harangszó után is — az utcán csavarog.

Helyes volna évszakonként esti zárórákat kitűzni a törvény nevében. Kötelezővé kellene tenni az ifj. egyesületek szervezését minden faluban. Áldozatot hozzon az iskola. Vezetését megadja a tanító.

A fő gyógyszer pedig ez ifjusági romlottság orvoslására a család tüzhelyén készüljön. Apák, anyák tiltsák meg az esti fonókat, összejöveteleket, az utcai bitangolásokat. Szülői tekintélyükkel lépjenek fel szigorúan. Ugyisintén a gazdák eseléseikkel szemben.

Sajnos, a szülők gyakran ellenkezőleg cselekednek. Egyesekbe annyira belerögzött ez a „régis szokás”, hogy szinte lehetetlennek vélik a kiirtását, vagy meggondolatlanul veszély nélkül valónak tartják az esti csoportosulásokat és lézengéseket. Sajnálatra méltó szülők azok, kik egyenesen elküldik gyermeküket, hogy ne üljön otthon, mint egy „anyámasszony”, hanem mutassa meg milyen legény. Vannak, kik fiuk virtuosus tettet — jó parázs verekedés — tetszőleg emlegetik, ha ő lett a győztes; ellenben, ha veszített, akkor biztatják, míg sebé gyógyul, hogy add vissza! És tömördek balvélemény pártolja avagy elnézi az ifjuság erkölcsi tévelygését.

Míg a szülők így gondolkoznak, addig ők a fő vétkesek és gyermekük embertelen neveléséért tartoznak az életben: a hazának, ez után Istennek.

De még ez sem menti a fiatalságot. Az ő könnyelműségük az oka minden bitangásnak. Mert ha megőrzik az iskola iránt tartozó szeretetüket, találnak módot, utat az iskolán kívül is jó és szép cselekedetre. Irás, olvasás, számolás, mindig hasznos. Ha él az ifjuságban a nemes hála-érzet iskolája iránt, úgy ezen érzélem tiszta lelket

táplál. Mert a hálás tanítvány nem feleli tanítója szavait s nem téved rossz utra.

A mai tanító az iskola után való korra üdvös tanításokat ad.

Lépjenek életbe a régi jó családi esték ártatlan multságai, szórakozásai, összejövetelei. Legyenek ott az ifju barátok a család körében. Kiszámíthatatlan jó hatással van ez az ifjuságra.

Hiába orvosoljuk fiatalaink elszilajulását törvényrendeletekkel, igazi és általános eredményt csak úgy érhetünk el, ha a család is megteszi fontos feladatát.

Eredménytelen maradna összes fáradságunk, ha csupán tiltó parancsokra szorítkoznánk. *Adunk kell az ifjuságnak nemes, illő, vonzó foglalkozást és szórakozást.* És itt kezdődik a család jótékony hivatása ez irányban s az ifj. egyesület szerepe. De erről máskor.

Építsünk szerényen szilárd alapot, melyen nemzetünk, hazánk kulturája biztos alapokra legyen fektethető.

Neveljünk férfiakat, a kik tudnak és akarnak férfi munkát végezni s boldog lesz a — magyar.

Az Oltáriszentség dicsőítő ünneplése.

A kenyér színe alatt jelenlevő Úr Jézus iránt magasztos hódolatot fejtett ki a magyar kath. egyház az elmúlt hét 3 napján. F. hó 17., 18. és 19-én ugyanis eucharisztikus kongresszust tartottak Budapesten, hogy az Eucharistiában, az Oltáriszentségben köztünk élő, éltető és uralkodó Istenember imádását terjeszszék és fokozzák.

Bensőségre, őszinte lángolásra nézve mindig páratlan a magyar katolikusok együtt ünneplése; szemkápráztató pompa tekintetében sem találni mását a katolikusok országos kongresszusainak, nagygyűléseinek. De ez a mostani gyűlés fölülte áll mind a többinek, aminthogy tárgya, az Üdvözítő Jézus fensége meghalad mindent az ég alatt.

Az ország több vidékeiről összesereglett egyháziak és világiak ezrei hitbeli egységüknek s áhítatos imádásuknak oly megkapó jeleit adták az Oltáriszentség háromnapos dicsőítő ünneplésével, hogy az a főváros hét-köznapos önző tülekedéshez szokott polgárait is megakasztá egyidőre. Nincs az az elfásult, hamvába holt lélek, kit gondolkodóba nem

ejtene, mikor látja hogy a széthuzó, egymás ellen kinos versenyre lépő társadalom leg-szélsőbb elemeit is mennyire egygyé tudja forrasztani Krisztus teste, az Oltáriszentség örök titkának hite, reménye és szeretete. A főváros boldogulásáért vergődő százezreinek szemét felnyithatta ez a kongresszus, hogy amit oly lélekszakadva kutatnak, hajszolnak, az üdv forrása, a beteg társadalom orvos-szere nincs messze tőlük. Sőt köztük lakozik, mert az maga az oltáron trónoló Ur Jézus.

A fenséges ünnep második napján tették le alapkövét annak a templomnak, mely Erzsébet királyné emlékeztére a végből épül a magyar fővárosban, hogy az Oltáriszentség szakadatlan imádásának szentelt csarnokává legyen. Az alapköv elhelyezésénél őfelsége a király is jelen volt több kir. herceggel és hercegnővel, továbbá a magyar kormány, tábornoki kar. 2 érsek, 10 püspök s a magyar főnemesség sok tagja. A kövön az első kalapácsütést is őfelsége tette meg, míg a beszentelést Samassa József egri érsek végezte.

Az eucharisztikus kongresszus három napján az elnöki tisztelt *Szemrecsányi Pál* nagyvárad püspök vitte. Kiváló szerep jutott *Városv Gyula sz. fejérvári püspöknek* is, mint az orsz. kongresszus alelnökének. Emlékezetes beszédeket tartottak még *Mihályi Viktor* fogarasi gör. kath. érsek, *Majláth gr.* erdélyi püspök, *Prohászka* egyetemi tanár, s a kath. újjáébredés lelkes vezére *Zichy Nándor* gróf.

H I R E K.

A király a tüzkárosultaknak. Őfelsége a király a bárdházi tüzkárosultaknak magánpénztárából 1000 korona segélyt adományozott.

A miniszter köszönete. A vallás- és közokt. miniszter Ő nagyméltósága a püspök urnak, ki a felsőremetei vasgyári rk. iskola felépítéséhez 3000 koronát és gr. *Károlyi Imre* nagybirtokosnak, ki 1000 koronát és 2200 korona értékű anyagot adott, elismerését és köszönetét nyilvánította.

Érettségi biztosok. Az ev. ref. főgimnáziumba az érettségi vizsgálatok június 22—25. közt fognak megtartatni. A kormány a maga részéről dr. *Ballagi Aladár* budapesti egyetemi tanárt küldötte ki, az egyházkerü-

magára Imre! Itt van ebben a kis vasládában lelakotva. Mit szól hozzá?

— Ha csak ennyi a baj, — főur — ezer örömmel.

— De aztán biztos helyre tegye s kettőnkön kívül legfeljebb a feleségének szabad tudnia.

— Ugy lesz, főur.

Azzal kendőbe göngyölve a nehéz kis vasládát, hóna alá vevé nagyapátok és hazahozta. Még azon éjjel a padlára legelrejtettebb zugába tettük, ahol rajtunk kívül soha senki meg nem lelte volna. . . .

A terhes esőfellegszerű orosz hordák csakugyan megindultak. Városunkat is összevissza futkosták, enni-inni valót parancsolva, ahová betévedtek. S a házigazda még örült, ha kancsukaütés nélkül szabadult meg tőlük.

A plébánia kilinesét egymás kezébe adta a sok orosz, meg tudom is én, milyen tiszt, úgy, hogy nemsokára le volt ott tarolva minden az utolsó káposztatorzsáig.

Nagyatyátokat is elsodorta az ár. A pusztuló haza sorsa az ő honfui szívét is

késégbeejté és a katonák háborus forgatagába veté magát s hova lett . . . ?

Utóljára, mint századostól kaptam tőle tudósítást — aztán eltűnt, mint annyi ezere!

De hisz' ezt — annyiszor elmondtam — tudjátok!

Aztán seregünk — ezt is tudjátok — saját vérebe fult, a zivatar megszűnt, bár a felleg még sötétebb lett felettünk s azt hitük, Magyarországot utolsó órája ütött.

Mindegy, a zivatar elmúlt! Kitérő veszélytől nem kellett egyelőre tartanunk.

Csendes lett minden, olyan esendes; megtisztult az ország, városunkba is visszavért a nyugalom.

Siralmas özvegységem e bánatos perceiben egyszer betoppant hozzám a plébános.

Miután vigasztalni próbált, sugó szavakkal tért át az elrejtett kis ládára, amelyet szinte el is feledtem a háborgó zürzavarban.

— Igen, főur — megvan minden — mondtam én feleszmélve — rajtam kívül senki sem tudja, mert Imrémmel az ő titka sirba szállt.

— Ezer köszönet érte, nagyasszony — este felé elküldöm érte inasomat. Legyen kegyes, nagyasszony, kísérje el hozzám, anélkül azonban, hogy tudná a ficzkó mit visz. Ugy tettem.

Amikor leszállt az éj (akárcsak esztendővel azelőtt: csillagtalán), megjött a szolga, kezébe adtam a kis vasládát és mentünk.

Elképzelhetitek, mily igaz hálával köszönte meg az agg pásztor becsületes áldozatkészségünket! Miután kiszedte belőle az akkor nagyértékű pénzt, hozzám fordult.

— Fogadja el emlékül, nagyasszony e kis vasládát; értéke ugyan nem sok, de a becső nagy, mert záloga nemes szívük páratlan becsületességének. Fogadja el, nagyasszony.

És én elfogadtam. — Azóta mindig mint családi ereklyét tekintem e kis vasládát. Tartsátok ti is annak! — hisz ismeritek.

S valahányszor reá néztek, jusson eszetekbe a letűnt idő és nagyatyátok becsületessége!

Ujlaki.

let képviselőjében *Eröss* Lajos debreczeni theol. tanár lesz jelen.

Igazgatói kinevezés. Ő felsége a király *Madzar* Gusztáv makói állami főgimnáziumi rendes tanárt a VIII. fizetési osztály 2 ik fokozatába a nevezett középiskola igazgatójának nevezte ki.

Eljegyzés. *Félegyházi* Sándor gözmalmi pénztárnok eljegyezte Szepesi Mariska kisasszonyt, özv. Szepesi Sándorné birtokosnő kedves leányát.

Lelkeszi vizsgálat. Ma és holnap tartatnak meg a vizuális vizsgálatok. Ma van az írásbeli, holnap a szóbeli rész. Csak egy jelentkező van *Török* Lajos színérváraljai segédlelkész személyében.

Áthelyezés. *Cservenka* János cs. és kir. közöshadseregbeli hadnagy az itteni zászlóaljól az ezred törzséhez Egerbe helyeztetett át.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Demidor* Ignác szatmári kir. törvényszéki díjnokot a halmi kir. járásbíróvához irnoknak nevezte ki.

Hymen. *Kováts* Dezső máv. számtiszt jegyet váltott *Nyisztor* Ignác választói körjegyző leányával, *Gizella* kisasszonnyal. — *Hauner* Bálint, az Osztrák-magyar bank helybeli fióktintézetének hivatalnokja jegyet váltott *Szvatku* Imre háztulajdonos leányával, *Emiliával*. — *Winkler* Ferencz Kristóf a villamostelep gépésze a napokban esküdtött örök hűséget *Polonyi* Károly leányának, *Annának*.

Megyei közgyűlés. Holnap, csütörtökön délelőtt rendkívüli vármegyei közgyűlés lesz Nagykárolyban, a megyei székház termében. Érdekesebb tárgyai: a villanyvilágítás bevezetése Nagykárolyba, a nagykároly—mátészalka—csapi vasútra felveendő költsön, egy indítvány, mely Nagykároly részére törvényszéket kér.

Gyászhir. *Demkö* János, a Társaskörnek 20 éven keresztül volt vendéglőse e hó 20-án éjjel, életének 60. ik évében pár napi betegeskedés után elhalt. Becsületes, jóra való ember volt, váratlan halála őszinte részvétet keltett. — *Vajnai* Lajos építész neje, *Dinyés* Teréz hosszas szenvedés után elhalt. Férje és 3 kiskorú gyermek gyászolja. — *Ráp* János nagykárolyi gazdálkodó hasonnevű fia, ki mint papnövendék a nagyváradi főgimn. VIII. osztályának tanulója volt, súlyos szenvedés után elhalt. — Özv. *Doktor* Jánosné, szül. *Eperjesi* Eszter életének 86. ik évében városunkban elhunyt. — *Höny* Géza tarpai körorvos, 48-as honvéd életének 71. ik évében elhalt. — *Achátz* Mariska, *Achátz* János oroszvági gyógyszerész 8 éves leánykája hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. — *Sebe* Pál nagysomkúti kir. járásbíró rövid szenvedés után elhalt. A köztisztviselőben álló férfi halála nagy részvétet keltett, a vidék és város közönsége megjelent temetésén.

A munkácsi templomépítés. A régi rk. templom részeinek eltakarítását befejezték. Kezdetét vette az alapozási munkálat is. Az a terv, hogy a régi szentélyt bevonják az új templomba, nem valósul meg. A templom az eredeti terv szerint fog épülni, mely a régi szentélyt nem vette tekintetbe.

A Széchenyi-társulat május 18-ra összehívott közgyűlése a megjelent tagok csekély száma miatt nem volt határozatképes; az újabb közgyűlés a városház tanácstermébe ma délelőtt 11 órára van egybehívva, melyen a napirend felett a megjelent tagok számára való tekintet nélkül fognak határozni.

Zászlószentelés. A nagykárolyi Oltár-egyesület egy gyönyörű kiviteli zászlót készített, melynek értéke 800 korona. Junius 12-én fogják nagy ünnepélyességgel felszentelni. A zászlóanyai tisztet gr. *Károlyi* Istvánné vállalta magára. Koszorus leányok — mind a tizenhét azok a hölgyek lesznek, kik az Oltár-egyesületnek téli hangversenyén közreműködtek. A szentelést szent mise fogja megelőzni, mely alatt *Demidor* Ignác főkapitány és a polgári leányiskola növendékei énekelnek *Láng* Margit és *Diczig* Ádám orgonakiséréte mellett. A szentbeszédet *Varjas* Endre főgimn. tanár, az Oltár-egyesület igazgatója fogja tartani. A szentelést *Pemp* Antal prépost-kanonok végzi. Este a polgári kaszinóban előkelő szereplők és a Dalegyesület közreműködésével hangverseny lesz, mely után táncz következik.

Uj egyesület. Az országos magyar kereskedelmi egyesület szatmári köre alakult meg a napokban, melyhez öt vármegye kereskedővilága fog tartozni. Célja a magyar kereskedelem érdekeinek támogatása. Előkönek egyhangulag *Páskuj* Imrét választották, alelnökkönek *Auer* Károly beregszászi, *Kaufmann* Jenő nagykárolyi és *Roóz* Gyula szatmári kereskedőket. Titkár lett *Szönyi* Zoltán, pénztárnok *Szűcs* József, jegyző *László* Zoltán szatmári kereskedők. A választmányba 50 tag választottat.

Hymen. *Füredy* Sándor, a zeneiskola tanára vasárnap tartotta esküvőjét Debreczenben *Weisz* Ignác ottani lakos leányával, *Olgával*.

A közsegélyezés módja, mérve, a szegényügy rendezése, dolog- és szegényház létesítése tárgyában *Tankóczy* Gyula főkapitány igen figyelemre méltó szabályrendeletet tervezett, melynek közérdekű és elvi jelentőségű részeit a következőkben ismertetjük: I. A törvényhatóság közsegélyben részesíti a talált, valamint hatóságilag elhagyottnak nyilvánított 7 éven felüli gyermekeket, legfeljebb 14 éves korukig; a gyógyítható betegeket, a munkaképtelen és vagyontalan terhes nőket, ha azokat kórházban elhelyezni nem lehet; gyógyíthatatlan betegeket, a nem közveszélyes elmebetegeket, az ártalmatlan hülyéket, sikeletmákat, vakokat, nyomorékokat és elaggottakat. II. A város a koldulás teljes megszüntetése, de főképp az elaggott, teljesen vagyontalan munkaképtelenek humánus ellátása céljából dolog- és szegényházat létesít 100 szegény befogadására. III. A közsegély módjai: a menedékházban való teljes ellátás, magánosoknál való elhelyezés, pénzsegély, élelmi cikkekkel való segélyezés és temetési segély. IV. A szegényház költségvetését a vállalkozóval kötött szerződésben, házi kezelés esetén az évi költségvetés kapcsán a tanács javaslatára a törvényhatósági bizottság állapítja meg. A teljes ellátásért egyénenként legfeljebb havi 14 koronáig terjedő összeg fizethető. V. A koldulás az egész város területén eltiltatik, annak meggátolásával és szigorú ellenőrzésével a rendőrség megbizatik. VI. A kolduláson ért egyének, ugyancsak a szülők, gyámok és mások is, kiknek gondozása alatt gyermekek állanak, vagy azt önként magukra vállalták, ha ezen gyermekeket koldulásra szoktatják, küldik, kényszerítik vagy azok koldulását elnézik, szigorúan büntetendők s ha idegen illetőségűek, a büntetés kiállása után tolonczuton illetőségi községükbe utasíttatnak. (Ebből a rövid ismertetésből is látható, hogy a tervezet igen értékes, becses és czélszerű. Ha majd az a törvényhatóság asztalán fog feküdni és pénz-

ügyi szempontokból is minden oldalról meg lesz világítva, érdemlegesen hozzá fogunk szólni.)

Az Ezres Finom estélye. Már is nagy az érdeklődés városszerte az Ezres nyári mulatsága iránt. A Kossuth-kerti kioszk bizonyára a legfesztelenebb s legkedélyesebb vidámságnak tanyája lesz junius 11-én este. A „Vig szánkázás” című zenei szimfonia, a legkülönbözőbb hangutánzó hangszerek elragadó összhangjában oly kedves tréfa lesz, amilyen zenei téren alig produkálható. Benkő Miksa zenetanár erélyes dirigálása mellett jó kedvvel s nagy lelkesedéssel verik a zongorát, dobót, trianglit, poharakat; fújják a trombitát, huzzák a hegedűt, nagybőgőt, surolják, csattogtatják, puffogatják a csattagnettákat, puskákat, a zenének lelkes bajnokai. A mellett a rendezőség hangtalanul bár, de annál nagyobb intenzivitással készül egyéb mulattató számokhoz. A jótékony asztaltársaság ha valaha remélhetett, most föltétlenül számít és bizik a közönség rokonszenves támogatásában.

Szintársulatunk. *Krémer* Sándor szintársulata Eperjesen befejezte működését és átment új állomáshelyére Beregszászba, hol e hó 22-én a Drótosóttal nyitotta meg a színházi szezont. Az eperjesiek igen meg voltak a társulattal elégedve, az ottani lapok dicséretekkel halmozták el úgy az igazgatót, mint a működő személyzetet.

Ifjusági táncmulatság. Az ev. ref. főgimn. ifjusága és tanári kara junius 4-én tartja tavaszi táncmulatságát a Kossuth-kerti kioszkban. Az előkészületek javában folynak, s előreláthatólag igen kellemes és sikerült mulatság lesz.

Vasutépítés. A nagykároly—mátészalkai vasút kiépítését augusztus hó folyamán tervezik megkezdeni. Az építési tervek már a minisztériumban vannak, amint leérkezik az engedély, azonnal hozzálátnak a munkálatokhoz.

Helyreigazítás. A „Szamos” legutóbbi számában a következő hirt hozza: „A szatmári róm. kath. plebániái templom belső festő munkálatainak befejezésével templomszentelés fog tartatni, melyre nagyszabású előkészületek történnek. Ez alkalomra a Szatmári Dalegyesület is föl van kérve, hogy a tartandó misén közreműködjék. A Dalegyesület Mozárt egyik nagymiséjéből a próbákat már megkezdte”. Ezt a hirt a következőleg igazítjuk helyre: Az a templom nem plebániái templom, hanem püspöki székesegyház, melyben a plebánia is befogadást talál. A Dalegyesület a felszentelő misén való közreműködésre senkitől semminemű felkérést nem kapott, hanem halásan emlékezve ama jótéteményekre, melyekben a püspökség részesítette, önmaga, saját kezdeményezéséből határozta el a közreműködést. Darabot még nem választott s jelenleg nem Mozart, hanem Witt Ferencz áll előtérben s ha még a darabválasztás sem történt meg, nagyon természetes, hogy a próbák sem folynak.

Tanitói gyűlés. A nagykárolyi róm. kath. esperesi kerület tanitói máj. hó 19-én Nagykárolyban tartották meg rendes tavaszi közgyűlésüket. A teljes számban megjelent tagokon kívül vendégül láthatták *Timár* Péter kegyesrendi házfőnök, nagykárolyi plebános és *Moldován* Endre fényi plebános urakat. 9 órakor tartott szent mise hallgatása után a tagok a római kath. iskolában gyűltek össze. A gyűlés első tárgya volt *Princinger* György csanadosi tanító gyakorlati

tanítása a történelemből (Mária Terézia). Az előadás szépen sikerült. Következett *Kosztia Ignác t. kanonok esp. elnök ur megnyitója*. Hármass ünnepe van a körnek — ugymond — a szepőtelen Szűz 50 éves, az egyház megye 100 éves, 6 excelenáciának 50 éves áldozárra való felszentelésének jubileuma. Szónoki hévvel, keresetlen szavakkal csodálatos a hármass ünnep jelentőségét és örömét. Majd áttér több fontos nevelési kérdés fejtegetésére. A magas szárnyalású beszédet a kör elhunyt tagjainak megemlékezésével fejezte be. A múlt évi gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után *Szepacher Ferencz* csanadosi tanító, a bírálóbizottság elnöke, előterjeszti a beérkezett pályamunkákról a bizottság véleményét. A beérkezett három műről. „Hogyan kell a tanítónak a lelkipásztornal együtt a gyermekeket a vallásos életre szoktatni: az ima, szentbeszéd hallgatása, szentségekben való részesülés, szentmisén való megjelenés stb. stb. által?” című pályatételre. „A vallás erkölcsi nevelés oly nagy munka, oly fontos feladata az iskolának, hogy azt nem lehet a hittani órákra szorítani.” (Dr. *Steinberger*) jelíges művet jutalomra méltónak találta. Szerzője *Schmied Ferencz* csomaközi k. tanító. Dícsérettel lett jutalmazva *Szolomájer József,* fényit tanító munkája. Majd *Srek Márton* kálmándi tanító értekezett: „A közszellem fejlesztése a népiskolában.” Ezzel gazdag felolvasását a kör zajos éljenzéssel jutalmazta. Több folyó ügy elintézésé után elnök a gyűlést berekesztette. Gyűlés után a kör tagjai az ur kázinóban közöbédre gyűltek össze, hol kellemes szórakozás közt tölték el a délutánt.

Az első magyar általános biztosító társaság ajánlatot tett a városnak, hogy pénztárát betöréses-lopás ellen biztosítsa. Az ajánlatot a Tanács véleményadás végett a főszámvevőnek és pénztárnoknak kiadta.

Két táncmulatság. Pünkösöd első és másodnapján táncmulatság volt a Kossuthkerti kioskban. Első nap a szatmári iparos énekegyesület, második nap a németi dalárda tartotta. Mindkettő igen látogatott volt, s úgy erkölcsileg, mint anyagilag igen jól sikerült.

Egy bíró öngyilkossága. Pünkösöd első napján 11 óra tájban a ref. istentiszteletéről kijövet *Puskás Ambrus* hiripi községi bíró saját kezével vetett véget életének. Revolverével a szájába lőtt és azonnal szörnyet halt. Azt mondják, hogy a községi pénztárban rovancsolás után felmerült pénzhány vitte a végzetes tette.

Pályatétel. Az „Erdődi esp. kerületi Tanító-Egyesület” kiküldött bizottsága a következő tétel kidolgozására hirdet pályázatot: „Mi a makacsság s hogyan lehet a gyermekeket a makacsságról megszoktatni?” — Pályadíj 30 korona, mely összeg a legjobb munka szerzőjének a folyó évi őszi köriggyűlésen fog kiadatni. — Pályázati határidő folyó évi augusztus hó 1. A pályázatban csak az erdődi esp. kerületi tanítóegyesület tagjai vehetnek részt. Az idegen kézzel írott és jelíges levélkével ellátott pályamunkák fűtisz. Láng Ferencz esp. plébános urhoz Károly-Erdődre küldendők. — Láng Pál, világi elnök.

Notórius tolvajok. Szűcs Józsefnével és kedves leányával Marival gyakrabban jött

már érdekösszeütközésbe a rendőrség, sőt az anya egyszer-máskor hat évig volt vendége a kir. törvényszék börtönének. Ez az elégsúlyos ítélet azonban nem igazított az élete módján, sőt úgy látszik, mintha megkedvelte volna a tömlőcz levegőjét. Leányosól együtt egész vadászatokat rendezett az üzletekben, hogy hol lehetne valamit észrevétlenül elemelni. Ez év márczius havának egy szép napján ugyancsak beütközött nekik a szerencse. Inglik Páltól egy pár cipőt, Mertz József üzletéből 3 kalapot, 2 gyermeköltönyt, egy női alsóruhát és egy kötöt sikerült kiszállítani. Ezzel a szerzeménnyel azonban nem voltak megelégedve és újabb manipuláció után láttak. Ördöge volt azon a napon mindkettőnek. Mandel János boltjában 4 ruhára való szövet, Schwartz Mórénál egy fiúöltöny és nadrág került a kezők ügyébe. Természetesen továbbították. Ezzel még korántsem lett befejezve a nap története, illő dolognak tartották megvizitálni a piaci sátrak gazdáit is, hol a sok mindenféle fogason lógó anyag csakugy integetett feléjük. A cipőknek épen akkor jó keletjök volt, nosza hát ők is az alkuvó közönség közé vegyültek. Fáradozásait Kínál Antal, Kálmán Mór és Klein Farkas honorálták egy egy pár cipővel. Végre Benedek Sámuelről bucsuztatnak el egy női kabátot. Ez a halmaz, egész üzletre való portéka nem sokáig maradhatott titokban, a rendőrség csakhamar nyakonesipte a viszontelárusító hölgyeket. Így kerültek a kir. ügyészség pártfogása alá, honnan aztán nem is volt számukra szabadulás. Most itélkezett ügyükben a kir. törvényszék, mely a jeles firmákat 8 rendbeli lopásban mondotta ki bűnösöknek. A mamát egy évi és két hónapi, leányát 6 hónapi börtönnel sújtotta. A kir. ügyész azonban nincs megelégedve az eredményrel és súlyosbírtásért fellebbezett.

Gyorsíró verseny. Az orsz. magyar gyorsírói versenyen Ungváron, a kir. kath. főgimn. egyik növendéke, *Vinkler János* VII. o. tanuló is részt vett és egy oklevelet szerzett az intézet számára.

Egy levelezőlap kalandjai. Ulisszei hányattatásokon mehetett keresztül egy levelezőlap, melyet Szatmártól mindössze második állomásra fekvő városban adtak fel e hó 20.-án. Név, utca, sőt a házszám is pontosan kiírva. A szerencsétlen pária még e hó 20.-án meg is érkezett Szatmárra, tanubizonysága az a hatalmas stempli, melylyel a postahivatalban pofonütötték. Hogy és miképen, talán a postás se tudná megmondani, nem jutott el rendeltetése helyére, hanem másnap újra odakerült a kérlelhetetlen bélyegző alá, mely irgalmatlanul odavágta rá a 21-et. A harmadik napon ugyancz az efférja ismétlődött meg, ki kellett állani a 22 öt is. Végre ügye dülőre jutott, a kihordás esélyein is átesve két órával később megérkezett, mint a feladó, ki általa a 9 órás vonattal leendő jövetelét akarta bejelenteni. Tehát 20, 21 és 22, most már csak az a kérdés, hányat érdemel az a bélyegző? . . .

Testvérét is meglopta. Sier János korán felkerült Szinfaluból a fővárosi életbe, hol a tolvajkompaniák buvóhelyein talált állandó foglalkozásra. Innen azonban gyakran tett kiutazásokat, sőt olykor előszere-tettel kereste fel szülőföldjét is. Nem kis mértékben kedvezett neki a szerencse, s már

annyira beleszokott a tolvajlásba, hogy nem kímélte a saját testvérét sem. Egy otthon időzése alkalmával István testvérenek a kalapját és kabátját felejtette magán, a gazda távollétében nyomtalanul el is vitorlázott. Hogy utiköltsége is legyen, Mór Vendelnét látogatta meg, kitől egy őrizetlen pillanatban 190 koronányi pénzceszkjét sikerült elhalászni. Nem törődött azzal, hogy a szegény asszonyt nyomorba döntötte, kinek férje Amerikába vándorolt s ezt az összeget megélhetésére hagyta. A kir. törvényszék a megrögzött tolvajt 8 havi börtönrre ítélte.

Bányaszakadás áldozata. Bergida Menyhért által bérelt felsődomonyai kincstári kőbánya a múlt héten leszakadt, a mikor abban a munkások dolgoztak. A kőtörmelék Meketei János galicziai illetőségű, 24 éves bányamunkást oly súlyosan megsértette, hogy a közkórházba kellett őt szállítani, a hol a sérülés következtében meghalt. Az esetet a rendőrség előnyomozta s az ügyet a bányabérlő felelősségre vonása végett a bírósághoz áttette.

Uj vasut az Érmelléken. Az Érmelléken át Érmihályfalváig legközelebb új helyi érdekű vasut fog átvonulni. A kereskedelemügyi miniszter dr. Falussy Árpád és Sirobentz Péter érendrédi földbirtokosok kérelmére a szilágysági helyi érdekű vasuttól Tasnádszántóról Ér-kőrös, P.-Ere, Pér, Érendredén át Érmihályfalváig vezető vasut építésére az előmunkálati engedélyt egy évre megadta. Az új viczinális rendes nyomtá-volu vagy motoros vasut lesz. A kereskedelemügyi miniszter az új vasutat Biharmegye közönségnek jóindulatába ajánlotta.

Rablógyilkosság. Borzalmas rablógyilkosság történt a múlt szerdán virradóra Mátészalkán *Hirsch* Jakab kereskedő házában, midőn a gazda a szatmári vásárra utazott el. Egy gonosztevő, aki valószínűleg még este belopózott a házba, előbujva rejtekhelyéről folytatni és ütlegelni kezdte *Hirsch*-né, aki jajveszékelve kiabált segítségért. A nagy zajra felébredt a 14 éves forma cselédleány, ki felismerte a rablót és szólott neki, hogy ne bántsa az asszonyát, de a gazember abban a pillanatban úgy vágta fejbe, hogy azonnal szörnyet halt. Mikor azt hitte, hogy az asszony is meghalt, felkutatta a házat, összeszedett mintegy 540 korona készpénzt és 1200 korona értékű ékszert. A csendőrség erős gyanúkok alapján letartóztatott egy *Krich* Ignác nevű nyirbátori embert. Az asszony nem halt meg, de élet halál közt lebeg.

Bűnügyi főtárgyalások. Május 26-án ifj. Bauer Ferencz ellen gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége, Galiker József ellen uzsora vétsége, Kovács Ferencz és Kovács Lajos ellen lopás, Szabó András ellen súlyos testi sértés büntette miatt. Máj. 27-én Balog Miklósné ellen emberölés, Kállay Szabolcs és társai ellen párviadal, Jelen László ellen uzsora, Szerb Vaszilika ellen gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége, Enni Vendel és Schwegler Antal ellen súlyos testi sértés, Fogelsperger József és neje, ugyszintén Pap György ellen lopás büntette miatt. Május 31-én Fatul Juon s Ilie ellen lopás, Szilágyi László ellen lopás és orgazdaság, Nagy Elemér ellen lopás

Szigeti József Szatmár

Lakás és iroda Bányai-ut 12.
hat. e ng. ház- és birtok-eladási, törlesztési
elszámolókönyv-közvetítési irodája.

A ki házat, birtokot és erdőt venni vagy eladni kényelmesen (mérsékelt közvetítési díj mellett óhaj, ugyszintén birtokra vagy házra olcsó törlesztési jelzálogkönyv akar, vagy bárminő helybeli vagy vidéki részvényre van szüksége, vagy azokat eladni akar, jele e czéggel lépjen érintkezésbe és meg fog róla győződni, hogy kiterjedt előnyös ismeretsége folytán hivatásának megfelelő. — **Vidékre azonnal válaszol.**

Szabó Sándor és Mátyus Demeter ellen erős felindulásban elkövetett halált okozott súlyos testi sértés büntette miatt.

Veszett kutyák garázdálkodása.

Ungmegyében a veszett kutyák szanaszét kóborolnak és a legnagyobb mértékben veszélyeztetik az embereket. Mult hó 25-én tünt fel az első veszett gyanus kutya Darócson, Ungvár mellett. Ez több kutyát megmart, de szerencsére embert nem. Már 5 nappal utóbb, április 30-án Ungvárnak is jutott a veszett kutyákból, egy kis szoba ölel képeben, mely 4 embert és néhány kutyát mart meg, míg tulajdonosának kutyája változott viselkedése feltűnt, és míg ez jelentést tett. A hatóság azonnal a legszélesebb körű intézkedéseket foganasította, a megmart 4 egyént Budapestre küldötte veszeltség ellenes gyógykezelésre, elrendelte 40 napra az ebzárlatot, a szabadon járó kutyákat összefogdostatta, kiirtatta, a tulajdonosokat a mulasztásért megbüntette; de nem tudta megakadályozni, hogy vidékről ne kóboroljon a városba szomorú vendégszereplésre veszett kutya. Így volt ez f. hó 16-án is, mikor is egy ordas szőrű kóbor kutya garázdálkodott Ungváron, hol 8 kutyát, 1 macskát, 3 sertést és végül Schlesinger Tibor 6 éves fiút harapta meg, mire lelőtték. Ez újabb áldozat ismét Budapestre küldetett, a megmart állatok a sertések kivételével, -- melyek szoros zárlat és megfigyelés alá vétettek -- kiirtattak. Már alig 3 nappal utóbb ismét Szerednyén garázdálkodott egy veszett kutya. Az egész környéken ismeretlen kóbor agár kutya 7 embert, 8 kutyát és egy tehenet mart meg, míg ártalmatlanná sikerült tenni. A hatóság ismét azonnal intézkedett, de ez nem változtat azon a ténykörülményen, hogy 14 nap alatt éppen egy tucat embert kellett Budapestre küldeni a Pasteur intézeti kórházba, mert veszett kutya marta meg őket. A hatóságot mulasztással vádolni nem lehet; mindazonáltal a hatósági intézkedés még korántsem elég megnyugtatóra.

A vasúti díjszabás reformja. Hir szerint a magyar államvasutaknál a kisebb sulyu küldeményekre a póstánál divó, ugynevezett bérmentesítő bélyegrendszer behozatalát tervezik. Az újításnak az a lényege, hogy a kisebb, mint 10 és 20 kg. sulyu küldeményekre hasonló bélyegek fognak alkalmaztatni, mint a póstai szállítmányokra. A reform egyúttal új csomag díjszabást is tartalmaz. A tíz kilogrammos vagy annál kisebb csomagokra 3, a tíz és husz kgm között levőkre négy zónát állapít meg a tervezet. A tíz kgmos csomagokra 1—400 kilométerig 50, 401—800-ig 100, 800—1200-ig 150 fillérenyi, a husz kgmosokra 1—100 kilométerig 50, 100—400-ig 100, 401—800-ig 150, 801—1200-ig 200 fillérenyi vasúti szállítási bélyeget irányoznak elő.

Ujjonozás az 1904-ik évre. A multkor megejtették az 1903. évre az ujjonozást. Most az 1904. évi ujjonozás a következő működési terv szerint megy végbe: I. Első bizottság: Nagybányai járásban május 24.,

25., 26., elnök Illosvay Aladár vármegyei főjegyző, polgári orvos Dr. Fekete Sámuel vármegyei főorvos. Felsőbányán május 28., elnök Illosvay Aladár vármegyei főjegyző, polgári orvos Dr. Fekete Sámuel vármegyei főorvos. Csengeri járásban május 30., 31., június 1., elnök Ináncsi Papp Kálmán bizottsági tag, polgári orvos Dr. Serly Gusztáv vármegyei főorvos. Mátészalkai járásban június 3., 4., 6., 7., elnök Nagy Sándor tb. vármegyei főjegyző, polgári orvos Dr. Serly Gusztáv vármegyei főorvos. Fehérgyarmati járásban június 9., 10., 11., elnök Szegedy Antal bizottsági tag, polgári orvos Dr. Fekete Sámuel vármegyei főorvos. Nagybánya városban június 13., 14., elnök Illosvay Aladár vármegyei főjegyző. Nagysomkúti járásban június 16., 17., 18., elnök Mán Lajos bizottsági tag, polgári orvos Dr. Fekete Sámuel vármegyei főorvos. Erdődi járásban június 20., 21., 22., elnök Böszörményi Sándor bizottsági tag, polgári orvos Dr. Serly Gusztáv vármegyei főorvos. II. Második bizottság: Szatmári járásban június 3., 4., 6., 7., elnök Böszörményi Sándor bizottsági tag, polgári orvos Dr. Fekete Sámuel vármegyei főorvos. Nagykárolyi járásban június 9., 10., 11., 13., elnök Madarassy Gyula bizottsági tag, polgári orvos Dr. Serly Gusztáv vármegyei főorvos. Nagykároly városban június 14., 15., elnök Reök Gyula bizottsági tag, polgári orvos Dr. Serly Gusztáv v. főorvos.

A madarak repülőtehetsége. A madarak vajmi gyakran mesés nagy utat tudnak megtenni. Az angol tudományos zoológiai folyóirat szerkesztője a mult őszzel csodálatos dolgot figyelt meg. Az Atlanti-Oceánt járó nagy hajón volt, a mikor egy sirályt pillantott meg, a mely a hajó fölött keringve leereszkedett s a parancsnoki hid egy mélyedésébe huzta meg magát. A zoológus lehetőleg észrevétlenül igyekezett a madarat megfigyelni s bámulva látta, hogy a kimerültség vagy a fáradtság legkisebb jelét sem veheti rajta észre. A madár ép oly élénk volt, mint bármelyik társa a szárazföldön. Mintegy negyedórán pihent a kis állat, majd a levegőbe emelkedett, husz-huszonöt méter magasra szállt föl s hirtelen fordulattal keletnek repült s mihamar eltűnt. Viharos idő volt aznap, az eső esett és délnyugat felől heves szél fujt. A legközelebb lévő szárazföld, Irland hétszázhusz tengeri mértföldnyi messzeségre volt a hajótól. A madár tehát körülbelül az Atlanti-Oceán közepén volt. Majdnem úgy tetszett, hogy Istennek ez a kis teremtesé szélében akarja átrepülni e hatalmas Oceánt s hogy ez a kísérlete is sikerülni fog. Ha elgondolja az ember e jóformán mérhetetlen messzeséget, a kedvezőtlen időt s a madár parányi voltát: bámulattal kell adózni a tehetségnek, a melyhez mértén a léghajósok repülőkísérlete még csak a kezdet sikerének sem mondható.

Kérelem. Szatmármegyében elő Csizi ur rendes lakásáról aki rokonainak felvilágosítást ad, címét e lap kiadóhivatalába beküldi, fáradsága kívánatra jutalmazva lesz.

IRODALOM.

Ünnepi szentbeszéd. E cím alatt igen tartalmas és rendkívül esinos kiállítású szentbeszéd sorozatot adott ki Márton Mátyás ókanizsai prépost-plébános. Könnyed nyelvezet, kellemes irály és a szentírás alapos ismerete jellemzik. A mű 230 oldalra terjed. Az év minden ünnepnapjára van benne egy, olykor két szentbeszéd is. Ára 3 korona, megrendelhető a szerzőnél.

Rövid halotti beszédek. A szatmári egyházmegye két áldozópapja által fordítva. *Második kiadás.* A mű használatosságát eléggé bizonyítja, hogy az első kiadás másfél év alatt teljesen elfogyott. *Az új kiadás 22 sz. beszéddel meg bővítve.* 12 iv 8°. Ára 2 K (e. e. 3 ss.) Vászomban díszesen kötve 2 K 60 f. (e. 4 ss.)

Esketési beszédek. Irinyi Tamás dr. theol. tanár kiadása. 100 sz. beszéd. Függelékül aranyemenyegzői beszédek. 29 iv 8°. A bírálók által díszérettel fogadva. Ára fűzve (az árat előzetesen b. küldőknek bérn. szállítva) 4 K (e. 6 ss.)

A legkitünőbbnek elismert és a legkiválóbb orvos tanárok által gyógyszernek ajánlott,
Planat & Co., Cognac
cézég
garantált tiszta borparlatának, kizárólagos raktára, eredeti gyári áron
BARTÓK LÁSZLÓ Drogeria Szatmár,
Direct import: Jamaica rumok és legfinomabb theák.

Rövid halotti beszédek

második kiadása.

Irta: **Irinyi Tamás** dr., theol. tanár.

Kapható:

A „Pázmány-sajtóban“.

Ára 2 korona.

és szájvíz.

Fogorvosi műtermemet

(Hám-János-utca 1. sz. a színház mellett) újra rendezve, készítek: **egyes fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és arany foglalványon.**

!!! Kívánatra szájpád nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és cement tömést.

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált szerekkel teljesen fájdalom nélkül.
Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos,**
orvos-fogorvos.

és szájvíz.

Czement lapok

Beer Sámuel

SZATMÁR, központ Bercsényi-utca 40.

Raktárak: Kisfaludi-utca és Atilla-utca. Számítalan elismerő levél egyházak és hatóságoktól.

Terv és költségvetés díjtalan.

Munkáimért teljes felelőséget vállalok.

Aszfalt, cement-árugyáros, mozaik, terrassó és cementlap burkolatok; csömöszölt beton munkák, hidak, csatornázások és nedves falak aszfalittal szárazzá tételé.

A j a n l o k:

I. r. Beocsinyi portland-czement 100 kg. 4 K 90 fill.
I. r. Beocsinyi román-czement 100 kg. 3 K 10 fill.
Lédetzi portland-czement 100 kg. 4 K 80 fill.

Czement lapok

Alap. 1890.

„LAXATIN“

czukorka

egy igen **kellemes** és fe-
lette **enyhe hatásu**

hashajtószer,

mely ugy **gyermek-
nél,** mint **felnőtteknél**
hasznosnak bizonyult.

Orvosok ajánlják és ren-
delik betegeknek.

*Kapható 70 fillérért
eredeti dobozokban.*

Készítője:

Horváth József

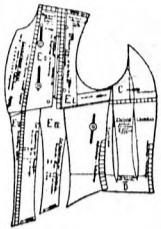
gyógyszerész

Szatmár-Németi.

A hölgyvilág részére!

Minden t. hölgy saját maga minden divat szerint, fáradság
nélkül készítheti ruháját a **GUSCHELBAUER ANTAL féle**

Szabályozható Női Derék Szabászati Készülék

Gyári jegy.

segélyével, *anélkül,* hogy a *szabászati rajzot*
megtanulta volna. Eme készülék minden testalkat
részére szabályozható. — *Akadémián vizsgáztam.*
Számos elismerő levelet kaptam minden or-
szágból. Minden államban törvényileg védve és *szab-*
adalmasza.

Egy készülék ára 3 korona utánvét mellett

Guschelbauer Antal Sopron.

Magyarázatok ingyen lesznek küldve.

Képviselek minden helyiségben kerestetnek.

HIRDETÉSEK

a legjutányosabb árban vétetnek fel
lapunk kiadóhivatalában.

Czímkarttyák

Gyászlapok

Szállítási bárczák

Ügyvédi nyomtatványok

Árjegyzékek

Névjegyek

Levelező-Lapok

ÉTLAPOK

Feltűnő falragaszok

Báli meghívók

Borítékok czimnyomással

Eljegyzési és esketési meghívók

SZÁMLÁK

Levélpapírok művészes kivitelben

Könyvkötészeti munkák készítettése!

„Pázmány-sajtó“

Szatmár, Iskola-köz 3. szám.

KÖNYVNYOMDA,

papír- és nyomtatványraktár.

Könyvnyomdai munkák felvétele.

Művek kinyomtatása

TÁNCZRENDEK

Üzleti körlevelek

Havi- és folyóiratok

Csomagoló papírok czégnomással

Táblázatok

Kisérő levelek

Reclam-kártyák

Rovatozott ivék készítése

Pontos kiszolgálás!

Szolid árak!

Belépti-jegyek

Szalag-aranyozások

Felszólító levelek.

A

COLOSSEUM VÉRTANUI

Képek a római amphitheatrum történetéből.

Irta:

Tiszt. O' Reylly A J.
apostoli hittérítő St. Maryban, a Fokföldön. ***

Forditotta:

Matyaczkó Theodor.

Ára 2 korona 40 fillér.

Kapható:

A „Pázmány-sajtó“-ban.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vöröskereszt“-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, brüssel, Bologna, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben **szövetek méter számra** is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után a legolcsón szállítanak
Arjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

JÓKAI MÓR halála alkalmával elhatároztam, miszerint **összes műveit csekély havi** részletfizetés eltenében szállítom, hogy a művelt közönség középosztálya is kényelmes módon minden megerőltetés nélkül beszerezhesse a következő feltételekkel:

Jókai Mór összes művei

100 kötet diszkötésben

havi 3 koronás részletfizetés mellett.

Van ezenkívül raktáramon néhány sziz kötet regény, elbeszélés, költemények, szindarab, neveléstan és tudományos munka *mélyen leszállított áron*, melynek megtekintésére felhívom a n. é. közönség szives figyelmét

LÓVY MIKSA

könyv-, zenemű-, papirkereskedése Szatmár.